

SZIKRA JÁNOS

Miből?

Szociografiti

LLOK AZ UTCÁN, mennék vagy jönnek éppen, oly mindegy. A közeli óvodába vezeti két kisgyereket a harmincas éveiben járó fiatalasszony. Átlagos külsejűek.

– Anyu! Veszel pogácsát? – nyújtja föl arcát az egyik gyerek.

Az asszony nem válaszol. Sietnének is talán.

– Anyu! Vegyél pogácsát!... – rimánszikódik a másik kis csemete is.

LAPUNK 2013. FEBRUÁRI SZÁMÁT a magyar falu gondjának szenteljük – írja írásra felkérő levelében Papp Endre felelős szerkesztő. Miután önálló művekben többször is foglalkoztam a falvakkal, s legutóbb éppen a *Hitel* közölte *Akar-e élni Pátka?* című irodalmi szociográfiámat, nincs erről több mondandóm. (Az írás önálló kötetben is megjelent a Vörösmarty Társaság kiadásában 2011 decemberében.) Amit 2010-ben leírtam Pátkáról s e falun keresztül a hasonló sorsú közép-európai, magyarok által is lakott településekről, ma is időszerűek, mert semmi sem változott. Ennél fogva tovább züllett a falu. Sorsa, jövője iránt valamennyien egyetemlegesen közömbösek vagyunk. Bűnösek. S előbb-utóbb kivétel nélkül mindenki elszámoltatik.

Tavaly szeptemberben ötlött föl bennem e mostani írás terve: mi lenne, ha számok-
ra csupaszítanám közös nyomorunkat? Mindenfajta mellébeszélés nélkül vonjunk egyenleget: miből élünk! Miből él egy falusi, értelmiségi tevékenységet folytató pár?

VAGYONBEVALLÁS DÁNIÁBAN. 2006 tavasza óta feleségemmel közös tulajdonú családi házban lakunk kilencéves gyermekünkkel Pátkán. A birtokolt telek 1059 négyzetméter. A ház 98 négyzetméter, hasznos lakóterülete 72 négyzetméter, de télen csak 57 négyzetméter lakható. Jó állapotú úgynevezett parasztház, de mint a hasonlók, folyamatos karbantartásra s mintegy húszévente költségesebb fölújításra szorul.

Művelés alatt álló vagy művelés alól kivett, beépített, vagy beépítetlen területű ingatlanunk nincsen: szántónk, gyümölcsösünk, legelőnk, erdőnk satöbbink egyetlen négyzetméter sem. Gépjárművünk (munkagép, teherjármű, személygépkocsi, motorkerékpár) nincsen. Négy működképes kerékpárunk van. A telek művelésre alkalmas, próbálkozunk is vele három-négy évig, de nincs időnk ásni, ültetni, gyomlálni, permetezni, kapálni. Gyümölcsfáink vannak, igazából két-három év múlva fordulnak termőre, így a tágasabb családnak is juthat meggy, szilva, alma, körte, őszibarack, sárgabarack, dió. A föld konyhakerti művelése évi és napi átlagban legkevesebb két órát igényelne. Körülbelül annyi hasznot hozna (ha az évi időjárás kedvező), mint közös vállalkozásunk, amelyhez képességeink és lehetőségeink miatt szeretnénk továbbra is ragaszkodni.

Ha székesfehérvári munkahelyeinkről hazatérünk délután négykor, ötkor (alkalmanként később és hétvégén is), a háztartási teendők mellett vár a fűnyírás, a favágás, a másnapra való szakmai felkészülés, netán harmadik műszakként a művészi munka – este tíz óráig.

Ezt a „vagyonbevallást” a magyar országgyűlés képviselőinek vagyonbevallása alapján készítettem. Körzetünk parlamenti képviselője munkahelyei, pótlékai, támogatásai alapján (lásd vagyonbevallása) jövedelmem tízszeresét kapja havonta. Értékesebb ember? Nem. Hasznosabb férfiú? Nem. Többet dolgozik nálam? Nem. Szébb, vonzóbb, „sármosabb” nálam? Ízlés kérdése. Sajnálom tőle a pénzt? Nem. De az éhezőktől igen. És ordító az aránytalanság. „Valami (mégis) bűzlik Dániában.”

BEVÉTELEK 2012-BEN. Feleségem nettó munkabére átlagos túlóradíjjal együtt: 1 373 700 forint/év, **114 475 forint/hó.**

Munkaruhát nem kap, étkezési utalványt kiszámíthatatlan időközökben, ennek összege körülbelül egy napi ételmiszer-nyersanyag költsége.

Gyermekünk után járó „családi pótlék”: 146 400 forint/év, **12 200 forint/hó.**

Saját nettó munkabérem: 1 47 5342 forint/év, **122 945 forint/hó**

Egyéb juttatásban nem részesülök. Mivel 2012. január–február hónapban fizetéseképtelenség miatt munkahelyem csak félállásban foglalkoztatott, s az év során 11 havi munkabért kaptam, ezért volt átlagos havi munkabérem 122 945 forint.

„Családi vállalkozásunk” keretében folytatott képzőművészeti-, oktatói- és irodalmi munkánk utáni bevételünk: 399 000 forint/év, **33 250 forint/hó.**

Ez utóbbi összeg évente változó s inkább kevesebb, mint több ennél. Bizonytalan és rapszodikus, hogy kiegészítő jövedelemhez jutunk-e, mekkora összeghez és mikor.

Az írásomban szereplő számok bérjegyzékekkel, bankkivonatokkal, kifizetési szelvényekkel, számlákkal igazolhatók.

2012-es bevételeink összesen: (114 475 + 12 200 + 122 945 + 33 250 =) **282 870 forint/hó.**

KIADÁSOK 2012-BEN.

I. Energia, közüzem, adó, bank, biztosítás (éves díjak)

Víz: 51 474, telefon, televízió, internet: 225 788, szemétszállítás: 20 085, gáz (fűtés-kiegészítés): 37 464, villany: 139 502, kéményseprés: 4 705, házbiztosítás: 18 368, tűzifa (90 métermázsza): 206 500, gázpalack (5 500 × 6 palack főzésre): 33 000, OTP-előtakarékosság szennyvízcsatorna építéséhez: 23 270, települési kommunális adó: 11 631, APEH-hátralék: 3 475, iparkamara: 5 000, MAOE-tagdíj: 6 000, egyéb tagdíjak: 2 800, bankkölcsön-törlesztés (átlagosan havi 30 000): 360 000, bankköltség (havi minimum-átlag 1 900): 22 800.

Összesen: 1171 862 forint/év; **97 655 forint/hó.**

II. Iskola, utazás, házfenntartás (átlagos havi kiadások)

Gyerektétetetés (csak ebéd): 6 500, alkalmi ételhordás az iskolából (havi 12 adag): 6 000, autóbuzsbérlet (gyerek): 1 420, autóbuzsbérlet (két felnőtt, önrész): 5 800, városi autóbuzsbérlet (egy felnőtt): 6 800, alkalmi utazás Budapestre autóbuzszal vagy vonattal, ötven százalékos kedvezménnyel, budapesti vonaljegyekkel: 3 700, iskolakezdés, évközi iskolai kiadások: 6 000, osztálypénz, néptánc, színházbérlet stb.: 1 800, gyerekcipő, gyerekruha (64 000/év): 5 400, vasaló: 4 290, mész, zománccfesték, ecsetek, hígító, cement, gipsz, szennyvízszivattyú, vécécsap, csatornaásás, csatornaszerelés anyaggal, villanybojler-szelep, fűtőszál, bojler tisztítás, lefolyószerelés (96 000/év): 8 000.

Összesen: 55 710 forint/hó.

III. Tisztálkodás, gyógyszer, munkaanyagok- és eszközök, szerencsejáték (átlagos havi kiadások)

Papírszalvéta: 756, bőrvédő krém: 2 500, sampon: 300, domestos: 399, papírzsebkendő: 980, mosószer: 1 300, öblítő: 1 499, wécépapír: 1 390, szappan: 695, fogkrém: 378, mosogatószer: 539, egyéb tisztasági- és egészségügyi kiadás: 3 600, alapvető gyógyszerértéki költség: 3 910, villanyzó: 1 563, gyufa (20 doboz): 400, lottószelvény: 3 600, postaköltség: 1 000, festővászon, festék, írószerszám, számítógép-alkatrész: 9769.

Összesen: 34 578 forint/hó.

IV. Élelmiszer (átlagos havi kiadások)

A fenti tisztasági szereknél (csakúgy, mint a most következő élelmiszeráraknál) az egyik nagy hazai boltlánczat 2012. december 17-ei árait vettem figyelembe. A legolcsóbbak közé tartoznak, ennél fogva sokszor a legbitványabb árucikkeket forgalmazzák. Mivel csak elvétve vásárlunk ott, a tényleges kiadások valójában magasabbak az általam említetteknél. A pátkai élelmiszerboltban drágábban lehet vásárolni, mint a székesfehérvári áruházakban, de a „fogyasztó” idejéből és egyéb kényelméből kifolyólag nem mindig akar és tud mérlegelni...

Kristálycukor (1,5 kg): 433, búzaliszt (4 kg): 596, búzadara (1 kg): 159, kenyér, pékáru: 2 845, étolaj (4 liter): 1 636, vaj (1 kg): 2 590, margarin (1 kg): 923, fűszerpaprika (0,2 kg): 598, bors (1 csomag): 379, só (0,5 kg): 39, majoranna (2 csomag): 348, mustár (1 liter): 906, ecet (0,3 liter): 75, kechup (0,5 liter): 388, élesztő (3 csomag): 180, majonéz (0,5 liter): 332, rizs (2 kg): 418, keksz (1 kg): 945, tojás (30 darab): 1 197, tej (8 liter): 1 352, fokhagyma (0,3 kg): 433, vöröshagyma (4 kg): 396, krumpli (10 kg): 1 390, csokoládé, „édesség”: 2 000, alma (3 kg): 807, sárgarépa (3 kg): 297, fehérrépa (1,5 kg): 1 049, zeller (0,6 kg): 284, lencse (0,5 kg): 299, káposzta (2 kg): 248, sárgaborsó (0,5 kg): 299, méz (1 kg): 995, tehéntúró (1 kg): 718, tejföl (3 liter): 1 986, trappista sajt (3 kg): 3 297, tea (40 filter): 300, szalonna (2 kg): 2 320, sertéshús (4 kg): 5 560, csirkehús (2 kg): 2 390, felvágottak (5 kg): 3 375, szörpök (2 liter): 688, makaróni (1,5 kg): 799, orsótészta (1,5 kg): 790, gyufatészta (0,6 kg): 480, 3 + 1 kávé (40 darab): 1 460, savanyúság (1,5 kg): 1 037.

Összesen: 50 036 forint/hó.

V. „Élvezeti” cikkek (átlagos havi kiadások)

Fehér bor (10 liter, napi 0,33 liter): 4 790, sör (30 liter, napi 1 liter): 10 740, cigaretta (30 doboz, napi 19 szál): 22 200. **Összesen: 37 730 forint/hó.**

BEVÉTELEK-KIADÁSOK 2012-BEN ÖSSZESEN, EGYENLEG.

Bevétel összesen:	282 870 Ft/hó
Havi kiadások összesen	
I. Energia, közüzem, adó, bank, biztosítás:	9 655
II. Iskola, utazás, házfenntartás:	55 710
III. Tisztálkodás, gyógyszer stb.	34 578
IV. Élelmiszer	50 036
V. „Élvezeti” cikkek	37 730
Kiadás összesen:	275 709 Ft/hó
Egyenleg, havi „megtakarítás” összesen:	7 161 Ft/hó

A FELSOROLT ADATOKBÓL kitűnik, hogy az alábbi igények kielégítésére 2012-ben sem volt, és valószínűleg idén sem lesz pénz: felnőttek ruházkodása, lábbelije, fodrász, étterem, a művelődés-ismeretszerzés alkalmi és tárgyi kellékei, ajándékozás, orvosi- és fogorvosi költségek, utazás, nyaralás, bútor, edény, fűnyíró, búvárszivattyú, víztömlő, kályha, kályhacső és mi minden még... Nem sorolom. Egyetlen adalék: eltört a csaptelep, s tegnap, 2013. január 4-én járt nálunk a vízszelő. Szolid munkadíja ellenére is 13 000 forintot kapott, mert az anyagárból ő sem tud engedni. Már is ugrott a havi „megtakarítás” majdnem kétszerese.

CSALÁDUNKBAN KÉT KERESŐ ÍGY TART EL három embert. Munkanélküliség, egyéb jövedelem-kiesés azonnali nyomorba dönt. S akinek még ennyi jövedelme sincs? Például özvegy szomszédom, aki hatvanvalahány ezer forint nyugdíjat kap havonta. Csalátagom rokkantnyugdíjas havi húsz-harminc ezerért...

Legkevesebb négymillió honfitársam nálunk szegényebben él. Mit esznek? Egyáltalán: miként vegetálnak? *Nem fér a nyomor a zsebbe.*

2012 DECEMBERÉBEN VÁROK az autóbuszra Pátkán vagy Székesfehérváron. Állok az utcán, mennék vagy jönnék éppen, oly mindegy. A közeli óvodába vezeti két kisgyereket a harmincas éveiben járó fiatalasszony. Átlagos külsejűek.

– Anyu! Veszél pogácsát? – nyújtja föl arcát az egyik gyerek.

Az asszony nem válaszol. Sietnének is talán.

– Anyu! Vegyéél pogácsát!... – rimánkodik a másik kis csemete is.

A zárkózott, szomorú asszony fejét fölszegve, kiáltással fölérő sóhajjal szakítja ki magából a választ:

– Miből?! ◀

Napkelte (papír, szén, pittkréta; 1990)

SZIKRA JÁNOS (1954) költő. Pátkán él. Legutóbbi kötetei: *Akar-e élni Pátka?*, irodalmi szociográfia, 2011.; *Közép-európai nyár*, összegyűjtött versek, 2012.; *Bácsalmási ikonosztáz*, mozaikregény, 2012.